

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CODIGO	
MATERIA	Movemento Expresivo II (2018-2019)
DISCIPLINA	Movemento
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Interpretación
ITINERARIO	Textual/xestual
CURSO	1º
CRÉDITOS ECTS	6
CARÁCTER	Obrigatoria
DEPARTAMENTO	Interpretación
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Area de Movemento e Danza
DOCENTES	Nome e apelidos: Ana María Fernández Fernández Horario tutoría: www.esadgalicia.com Despacho: Departamento Movemento Contacto: ana.mariafernandezfernandez@edu.xunta.es
	Nome e apelidos: Zaida Gómez Horario tutoría: www.esadgalicia.com Despacho: Departamento Movemento Contacto: saida.gomez@edu.xunta.es
	Nome e apelidos: Alfonso Rivera Horario tutoría: www.esadgalicia.com Despacho: Departamento Movemento Contacto: alfonso-rivera@edu.xunta.es
	Nome e apelidos: Ricardo Solveira Díaz Horario tutoría: www.esadgalicia.com Despacho: Departamento Movemento Contacto: ricardosolveira@edu.xunta.es
DESCRIPCIÓN	Recoñecemento do propio corpo como ferramenta de traballo actoral. Coñecemento anatómico-fisiolóxico do corpo. Quecemento psicofísico do actor. Estudo dos recursos expresivos do corpo.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Movemento Expresivo I
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego <input checked="" type="checkbox"/> Castelán <input type="checkbox"/> Inglés <input type="checkbox"/>
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica constructiva no traballo en equipo.
T10	Liderar e xestionar grupos de traballo.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X1	Fomentar a autonomía e autorregulación no ámbito do coñecemento, as emocións, as actitudes e as condutas, mostrando independencia na recollida, análise e síntese da información, no desenvolvemento de ideas e argumentos dunha forma crítica e na súa capacidade para a propia motivación e a organización nos

	procesos creativos.	
X2	Comprender psicolóxicamente e empatizar para entender e sentir as vidas, situacións e personalidades alleas, utilizando de maneira eficaz as súas capacidades de imaxinación, intuición, intelixencia emocional e pensamento creativo para a solución de problemas; desenvolvendo a súa capacidade para pensar e traballar con flexibilidade, adaptándose ás demais persoas e ás circunstancias cambiantes do traballo, así como a conciencia e o uso saudable do propio corpo e o equilibrio necesario para responder aos requisitos psicolóxicos asociados ao espectáculo.	
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.	
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.	
X8	Vincular a propia actividade teatral e escénica a outras disciplinas do pensamento científico e humanístico, ás artes en xeral e ao resto de disciplinas teatrais en particular, enriquecendo o exercicio da súa profesión cunha dimensión multidisciplinar.	
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE		
EI1	Dominar os recursos expresivos necesarios para o desenvolvemento de procesos de interpretación, actuación e representación, no ámbito escénico e audiovisual.	
EI2	Participar na creación da partitura escénica e/ou personaxe, escénico ou audiovisual, e interpretalo adecuadamente, a través do dominio das diferentes técnicas interpretativas.	
EI3	Integrar e interactuar coas restantes linguaxes e códigos que conforman o espectáculo escénico ou audiovisual.	
EI5	Concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.	
3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA		COMPETENCIAS VINCULADAS
1.	Preparar o corpo como ferramenta de traballo actoral	X1; X2; X3; X5; EI1; EI5
2.	Valorar o proceso no traballo de aula.	X1; X2; X3; X5; X8; T1; T3; T 7; T10
3.	Potenciar as capacidades creativas e expresivas do corpo.	EI1; EI2; EI3; EI5; X5;
4.	Discernir os elementos que interveñen no proceso de creación corporal.	T1; T3; T 7; T10; X1; EI5
5.	Afondar na creación corporal desde un punto de vista analítico e crítico.	T 7; X1; X3
6.	Comprender o valor do traballo en grupo.	T 7; T10; X2
7.	Recoñecer o compromiso individual de cara ó traballo grupal.	T 7; T10; X1; EI2
8.	Responsabilizar ao alumnado dos estados psicossomáticos precisos para o feito escénico	X1; X2; X3; EI1
4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Acondicionamento físico II	1.1. Elasticidade e flexibilidade muscular 1.2. Tonicidade e resistencia corporal corporal	5
2. O adestramento actoral II	2.1 Quecemento actoral individual 2.2 Quecemento actoral grupal	5
3. Os modos de movemento.	3.1 Segmentado 3.2 Ondulatorio 3.3 Articulado	5

	3.4 Con percorrido	
4. As calidades de movemento.	4.1 Suave e livián. 4.2 Suave e pesado. 4.3 Forte e livián. 4.4 Forte e pesado.	5
5. As accións básicas do esforzo.	5.1 Deslizar. 5.2 Fender. 5.3 Flotar. 5.4 Golpear. 5.5 Premer. 5.6 Retorcer. 5.7 Sacudir. 5.8 Teclear.	5
6. O proxecto grupal.		5
TOTAL SESIÓNS		30

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición práctico-teórica	10	10	20
Práctica individual	30	40	70
Práctica colectiva	30	20	50
Actividades complementarias		10	10
Titorías individuais	5		5
Titorías de grupo	5		5
Actividades de avaliación. Probas	5	5	10
Actividades de avaliación. Presentacións / mostras	5	5	10
Actividades de avaliación. Revisión			
TOTAL	90	90	180
PORCENTAXE	50%	50%	100%

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Exposición práctico-teórica	Exposición por parte do docente e/ou alumnado ante un grupo de estudantes dun tema sobre contidos da materia ou dos resultados dun proxecto, exercicio ou problema.
Práctica individual	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor.
Práctica colectiva	O alumnado desenvolve exercicios ou proxectos na aula baixo as directrices e supervisión do profesor de xeito grupal.
Metodoloxía integradora: Aprendizaxe colaborativa	Enfoque interactivo de organización do traballo no cal os alumnos son responsables da súa aprendizaxe a da dos seus compañeiros nunha estratexia de corresponsabilidade para acadar metas e incentivos de grupo.
Titorías individuais	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado da materia para asesoramento/ desenvolvemento de actividade da materia e do proceso de aprendizaxe.
Titorías de grupo	Entrevista que o grupo fai co profesor da materia para asesoramento/ desenvolvemento de actividade da materia e do proceso de aprendizaxe.

Presentacións / mostras	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas, e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo, desenvolvidas nun espazo de representación con público.	
Actividades complementarias: Cartafol; dossier.	Documento elaborado polo estudante que recompila información sobre as experiencias, proxectos, tarefas e traballos realizados durante o proceso de formación.	
7. ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Seguimento	Farase un seguimento personalizado, facendo un análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística da forma mais adecuada.	
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inqedanzas que xurdan en cada caso.	
8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN		
8. 1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Exposición práctico-teórica/ Proba de avaliación das competencias adquiridas que inclúen a presentación dun tema por parte do alumando	X 1; X 2; X 5; X 8; T1; T3; T 7; T10; E13;	10%
Traballo de aula/ Observación sistemática: Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilitan a obtención de datos cuantificables	X 1; X 2; X 3; X 5; T3; E11; E12; E13; E15	25%
Práctica colectiva/Observación sistemática: Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno no grupo, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que facilitan a obtención de datos cuantificables	X 2; X 3; X 5; T3; T7; T10; E11; E12; E15	25%
Metodoloxía integradora: Aprendizaxe colaborativa:	X 2; X 3; X 5; X 8; T1; T3; T7; T10; E15	10%
Titorías individuais	X 2; X 3; T1; T3; T7; E15	5%
Titorías de grupo/ Capacidade de afondar no desenvolvemento do traballo do grupo.	X 2; X 3; T1; T3; T7; T10	5%
Presentacións / mostras: probas para a avaliación que inclúen actividades, mostras ou exercicios prácticos. O alumnado debe dar resposta á actividade formulada, aplicando os coñecementos teóricos e prácticos da materia.	T1; T 3; X 1; X 5, X 8; E11; E12; E13	15%
Cartafol; dossier: Adecuada presentación e recollida de datos	T1; X 1; X 5; X 8; E15	5%

sobre as sesións de traballo realizadas. Capacidade de síntese e de análise dos contidos recibidos.		
8.2. Avaliación extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Execución dun quecemento actoral, individual e grupal.	T1; T3; T7; T10	10%
Práctica colectiva/Traballo de dinámicas grupais.	T1; T3; T7; T10	10%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos aos modos de movemento	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos ás calidades de movemento	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos ás accións básicas do esforzo.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Proxecto Grupal.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Titorías individuais / Entrevista persoal, entrega de memoria do proceso de preparación da proba extraordinaria.	X 2; X 3; T1; T3; T7; T10	20%
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Execución dun quecemento actoral, individual e grupal.	T1; T3; T7; T10	10%
Práctica colectiva/Traballo de dinámicas grupais.	T1; T3; T7; T10	10%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos aos modos de movemento	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos ás calidades de movemento	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Exposición teórico-práctica: traballos referidos ás accións básicas do esforzo.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Proxecto Grupal.	X 1; X 2; X 3; X 5; X 8; EI1; EI2; EI3; EI5	15%
Titorías individuais / Entrevista persoal, entrega de memoria do proceso de preparación da proba extraordinaria.	X 2; X 3; T1; T3; T7; T10	20%
9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS		
Referencias básicas:		
Técnicas corporais:		
Aslan, Odette (2003): <i>Le corps en jeu</i> , París, CNRS.		
Bachmann, Marie-Laure (1998): <i>La rítmica Jaques-Dalcroze. Una educación por la música y para la música</i> , Madrid,		

Pirámide.

Dennis, Anne (2014): *El cuerpo elocuente. la formación física del actor*. Madrid, Fundamentos

Kalmar, Déborah (2005): *Qué es la expresión corporal. A partir de la corriente de trabajo creada por Patricia Stokoe*, Buenos Aires, Lumen.

Kesselman, Susana (2005): *El pensamiento corporal. De la inteligencia emocional a la inteligencia sensorial*, Buenos Aires, Lumen.

Laban, Rudolf (1984): *Danza educativa moderna*, Barcelona, Paidós.

- (2006) *El dominio del movimiento*, Madrid, Fundamentos.

Learreta Ramos Begoña (ed.) (2005): *Los contenidos de la Expresión Corporal*, Zaragoza, INDE.

Le Du, Jean (1986): *El cuerpo hablado. Psicoanálisis de la expresión corporal*, Barcelona, Paidós.

Ridocci, Mercedes (2009): *Expresión Corporal. Arte del movimiento. Las bases prácticas del lenguaje expresivo*, Madrid, Biblioteca Nueva.

- (2005): *Creatividad corporal*, Ciudad Real, Ñaque.

Schinca Marta (2003): *Manual de psicomotricidad, ritmo y expresión corporal*, Barcelona, Praxis.

- (2002): *Expresión corporal. Técnica y expresión del movimiento*. Barcelona, Praxis.

Stokoe, Patricia e Harf, Ruth (1992): *La expresión corporal en el jardín de infantes*, Barcelona, Paidós.

Referencias complementarias.

Creatividade e composición.

Equipo Coda: (1995): *Creatividad teatral*. Madrid: ALHAMBRA LONGMAN.

Gómez Molina, Juan José (coord.) (2007): *La representación de la representación*, Madrid, Cátedra.

Kandinsky (1991): *Punto y línea sobre el plano. Contribución al análisis de los elementos pictóricos*, Barcelona, Labor.

- (1996) *De lo espiritual en el arte*, Barcelona, Paidós.

Schlemmer, Oskar (1987): *Escritos sobre arte: pintura, teatro, danza cartas y diarios*, Barcelona, Paidós.

Técnicas corporais:

Castronovo, Julio (2008): *Lecciones de pantomima*, Madrid, Fundamentos.

Decroux, Étienne (2000): *Palabras sobre el mimo*, México, El milagro.

Zeami (1999): *Fúshikaden. Tratado sobre la práctica del teatro No y cuatro dramas No*, Madrid, Trotta.

O corpo:

Bordes, Juan (2003): *Historia de las teorías de la figura humana. El dibujo/ la anatomía/ la proporción/ la fisiognomía*, Madrid, Cátedra.

Corbin, Alain, Courtine, Jean-Jacques e Vigarello, Georges (2005): *Historia del cuerpo*, Madrid, Taurus.

Damasio, Antonio (2001): *El error de Descartes*, Barcelona, Crítica.

Descartes, René (1997) [1649]: *Las pasiones del alma*, Madrid, Tecnos.

Dery, Mark (1998): *Velocidad de escape. La cibercultura en el final del siglo*, Madrid, Siruela.

Ewing, William A. (1996): *El cuerpo. Fotografías de la configuración humana*, Madrid, Siruela.

Morin, Edgar (2003): *El método 5 La humanidad de la humanidad. La identidad humana*, Madrid, Cátedra.

Morris, Desmond (2009): *El hombre desnudo*, Barcelona, Planeta.

Pera, Cristóbal (2006): *Pensar desde el cuerpo. Ensayo sobre la corporeidad humana*, Madrid, Triacastela.

Tusquets, Oscar (2007): *Contra la desnudez*, Barcelona, Anagrama.

Warr, Tracey (edit.) (2006): *El cuerpo del artista*, Barcelona, Phaidon.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

Procurarase durante o curso a integración con outras especialidades por medio de sesións conxuntas.

En casos de excepcionalidade poderase mostrar o traballo desenvolvido na aula fora do espazo da Escola.

